

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 729/2015-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. novembra 2015 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Tomáš Kušnír, s. r. o., Pajštúnska 5, Bratislava, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 z 28. mája 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2015 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 8 MCdo 13/2014 z 28. mája 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je právnickou osobou patriacou do medzinárodne pôsobiacej inkasnej skupiny. Sťažovateľka sa na Okresnom súde Vranov nad Topľou (ďalej len „okresný súd“) žalobou domáhala zaplata pohľadávky voči žalovanej. Okresným súdom bola rozsudkom sp. zn. 9 C 135/2012 z 2. novembra 2012 žaloba zamietnutá. Proti rozsudku podala sťažovateľka odvolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a z dôvodu, že okresný súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 21 Co 62/2013 zo 17. októbra 2013 rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Proti rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu podal na základe podnetu sťažovateľky generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia a nesprávnej aplikácie ustanovení zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov, a to najmä inštitútu premlčania a uznania dlhu na zmluvný vzťah založený zmluvou o úvere. Najvyšší súd mimoriadne dovolanie zamietol napadnutým rozsudkom.

Sťažovateľka zastáva názor, že ústavne nekonformným výkladom ustanovení Občianskeho zákonníka v spojení s ustanoveniami zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) boli porušené jej základné práva podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka nesúhlasí s právnym názorom všeobecných súdov týkajúcim sa aplikácie nepravej retroaktivity na posudzovanú vec a je presvedčená, že najvyšší súd mal pri otázke stretu starej a novej právnej úpravy uplatniť ústavne konformný výklad ustanovení § 5b zákona ochrane spotrebiteľa a § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka v zmysle uplatnenia absolútneho zákazu retroaktivity (ktorý by bol spôsobilý doviesť sťažovateľku k úspechu v spore) alebo iniciovať konanie o súlade predmetných ustanovení s ústavou.

Podľa názoru sťažovateľky ak najvyšší súd neuplatnil ústavne konformný výklad ustanovení Občianskeho zákonníka a zákona o ochrane spotrebiteľa, mal dať sťažovateľke možnosť sa k aplikácii nepravej retroaktivity na posudzovanú vec vyjadriť. Keďže najvyšší súd tak neurobil, mal týmto postupom sťažovateľke odňať možnosť konať pred súdom a zapríčiniť tak stav, keď vydanie napadnutého rozhodnutia bolo pre sťažovateľku prekvapivé.

Napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu bolo mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora zamietnuté, a to okrem neexistencie procesných väd konania majúcich za následok nesprávne rozhodnutie vo veci aj z dôvodu, že najvyšší súd považoval už pri preskúvaní rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu za zrejmé, že ak *„(napríklad v dôsledku zmeny v právnom poriadku, ku ktorej medzičasom došlo) bude súd, ktorému sa vec po zrušení jeho rozhodnutia má vrátiť na ďalšie konanie, musieť rozhodnúť rovnako ako v zrušovanom rozhodnutí, lebo iné rozhodnutie mu platný právny stav ani neumožní (t. j. ak súd po vrátení veci nebude môcť postupovať alebo rozhodnúť inak, ako pred zrušením jeho rozhodnutia), nemá kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu opodstatnenie“*.

Sťažovateľka vyčíta napadnutému rozhodnutiu najvyššieho súdu jeho nepreskúmateľnosť z dôvodu, že nie je jasné, prečo by mal okresný súd aj po prípadnom vrátení veci žalobu zamietnuť, čím najvyšší súd podľa sťažovateľky nepostupoval v súlade s ustanoveniami upravujúcimi konanie o mimoriadnom dovolaní a prekročil tak právomoci zverené mu zákonom.

Podľa vyjadrenia sťažovateľky táto odkúpením pohľadávok bánk a pobočiek medzinárodných bánk na Slovensku pochádzajúcich z úverových zmlúv so spotrebiteľmi pomáha riešiť finančnú likviditu bánk a napomáha zdravému fungovaniu trhu, od ktorého je závislá národná ekonomika. V podstate jediným účelom nadobudnutia pohľadávky sťažovateľkou bolo jej vymoženie. Sťažovateľka je toho názoru, že najvyšší súd náhle a neopodstatnene zasiahol do jej základného práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) a nakladať s ním na účel na ktorý bol nadobudnutý, z dôvodu, že zamietnutím mimoriadneho dovolania jej mal znemožniť domôcť sa zaplatenia svojej pohľadávky a v tomto smere ju znevýhodniť oproti iným veriteľom vymáhajúcim obdobné pohľadávky v čase pred zavedením § 5b zákona ochrane spotrebiteľa a § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka do platného právneho poriadku.

Sťažovateľka sa nakoniec sťažnosťou domáha úhrady trov konania najvyšším súdom.

Poukazujúc na už uvedené, sťažovateľka navrhla vydať tento nález:

„1. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

2. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

3. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 základné právo sťažovateľa na rovnosť v konaní pred súdom podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

4. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 základné právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky porušené bolo.

5. Rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 základné právo sťažovateľa na majetok podľa čl. 1 Protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd porušené bolo.

6. Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 MCdo 13/2014 zo dňa 28.5.2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť sťažovateľovi trovy konania do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Majetok nadobudnutý v rozpore s právnym poriadkom ochranu nepožíva. Dedenie sa zaručuje.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. ...

Podľa čl. 1 dodatkového protokolu každá fyzická alebo právnická osoba má právo pokojne užívať svoj majetok. Nikoho nemožno zbaviť jeho majetku s výnimkou verejného záujmu a za podmienok, ktoré ustanovuje zákon a všeobecné zásady medzinárodného práva.

...

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnený možno považovať návrh vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. O zjavne neopodstatnený návrh ide preto vtedy, ak pri jej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí návrhu na ďalšie konanie (napr. I. ÚS 140/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 198/07, IV. ÚS 27/2010).

III.

Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, *Recueil III/1997*).

K námietke sťažovateľky týkajúcej sa arbitrárnosti zamietnutia mimoriadneho dovolania z dôvodu jeho nedostatočného odôvodnenia a k sťažovateľkou uvedenému tvrdeniu, že z rozhodnutia najvyššieho súdu nie je jasné, prečo by mal okresný súd po prípadnom vrátení veci v súlade s platným právom rozhodnúť opäť v neprospech sťažovateľky, ústavný súd poukazuje na argumentáciu najvyššieho súdu, podľa ktorej *«... v preskúmanom prípade je – aj bez vyriešenia otázky, či je opodstatnená námietka generálneho prokurátora o tom, že premlčanie práva malo byť posudzované podľa Obchodného (a nie Občianskeho) zákonníka – zrejme, že ak by najvyšší súd zrušil mimoriadnym dovolaním napadnuté rozsudky a vec vrátil súdu prvého stupňa (okresnému súdu) na ďalšie konanie, musel by (okresný) súd vziať na zreteľ § 5b zákona o ochrane*

spotrebiteľa, pričom by ako „orgán rozhodujúci o nárokoch zo spotrebiteľskej zmluvy“ bol povinný prihliadnúť na zákonný dôvod, ktorý bráni priznať plnenie požadované žalobou. Mal by tiež zohľadniť § 52 ods. 2 vetu tretiu Občianskeho zákonníka, podľa ktorého na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obe tieto ustanovenia nadobudli účinnosť 1. mája 2014 a právne predpisy, ktorých súčasťou sú, nemajú prechodné ustanovenia. To znamená, že od ich účinnosti sa vzťahujú aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

Z vyššie citovaných ustanovení vyplýva, v prípade zrušenia rozsudkov napadnutých mimoriadnym dovolaním by súd prvého stupňa (okresný súd) opäť posudzoval plynutie premlčacej doby podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, v dôsledku čoho by rozhodol tak, ako v rozsudku (krajského a okresného súdu), ktorý generálny prokurátor navrhuje zrušiť.».

Ústavný súd považuje za vhodné na tomto mieste skonštatovať, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia najvyššieho súdu nevybočuje z medzí ústavnej udržateľnosti, je z tohto pohľadu akceptovateľné, pričom prekročenie právomoci najvyššieho súdu pri vydaní napadnutého rozhodnutia ústavný súd nezistil.

Skutočnosť, že sa sťažovateľka nestotožňuje s právnym názorom najvyššieho súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti toho názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecnými súdmi by bolo možné uvažovať v prípade, ak by sa ten natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný výklad najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje (m. m. II. ÚS 27/2011).

Pokiaľ sťažovateľka osobitne tvrdila porušenie základného práva na súdnu ochranu porušením princípu rovnosti účastníkov v konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy), ktorý je inak súčasťou práva na spravodlivé súdne konanie, k čomu malo dôjsť tým, že najvyšší súd

svojím výkladom § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 5b zákona o ochrane spotrebiteľa zvýhodnil žalovanú oproti sťažovateľke, v dôsledku čoho mala žalovaná priaznivejšie postavenie pri prerokúvaní a rozhodovaní veci, ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že čl. 47 ods. 3 ústavy upravuje rovnosť účastníkov v súdnom konaní z hľadiska možnosti uplatňovania ich procesných práv. Pokiaľ sťažovateľka dôvodí tým, že k porušeniu tohto článku malo dôjsť ústavne nekonformnou aplikáciou hmotného práva, takáto situácia v danom prípade nenastala (II. ÚS 71/2015).

Ústavný súd dodáva, že čl. 47 ods. 3 ústavy zabezpečuje rovnosť účastníkov konania v konaní pred všeobecným súdom (sťažovateľky a žalovanej). K jeho porušeniu môže dôjsť napr. v prípade, ak všeobecný súd v ním vedenom konaní poruší princíp rovnosti zbraní, v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku zvýhodní svojím postupom predchádzajúcim vydaniu rozhodnutia niektorého z účastníkov konania na úkor iného účastníka konania. Takúto situáciu však ústavný súd vo veci sťažovateľky nezistil.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry uviedol, že vykladá a aplikuje čl. 20 ústavy tak, aby jeho výklad a aplikácia boli v súlade s čl. 1 dodatkového protokolu (PL. ÚS 17/00) i s jeho výkladom a aplikáciou Európskeho súdu pre ľudské práva. Preto aj v tomto prípade ústavný súd námietky sťažovateľky týkajúce sa porušenia práv podľa čl. 1 dodatkového protokolu a čl. 20 ods. 1 ústavy posudzoval spoločne.

K námietke sťažovateľky, podľa ktorej najvyšší súd napadnutým rozhodnutím zasiahol do jej práva vlastníť majetok vydaním rozhodnutia, v ktorom sa nestotožnil s právnym názorom generálneho prokurátora vyjadreným v mimoriadnom dovolaní a vec posúdil odlišne, ústavný súd opätovne odkazuje na svoju stabilnú judikatúru, v zmysle ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného (najvyššieho) súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové

a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách.

Keďže ústavný súd nepovažoval právny názor najvyššieho súdu za arbitrárny, svojvoľný a jeho rozhodnutie za také, ktoré by popieralo účel a zmysel právnej úpravy, a nezistil príčinnú súvislosť medzi namietaným porušením práv sťažovateľky a postupom a rozhodnutím najvyššieho súdu pri rozhodovaní, sťažnosť sťažovateľky odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. novembra 2015